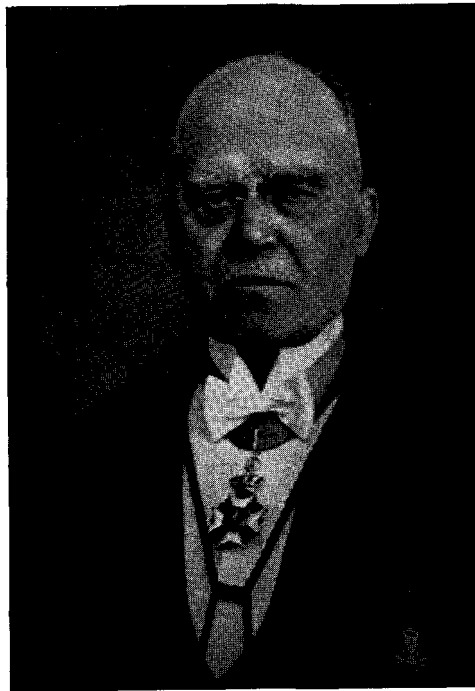

PROSPER DE PELSMAEKER (1876-1946)

1907

Het portret, dat hier is afgedrukt, prijkt ook in de bibliotheek van de rechtsgeleerde Faculteit : het is het typisch beeld van de gezaghebbende en invloedrijke professor. De hoge, indrukwekkende gestalte, de ernstige, rustige blik, de strenge mond, de forse hand die het burgerlijk wetboek vastklampt, verraden een krachtige persoonlijkheid.

En inderdaad : Prosper De Pelsmaeker heeft zich door een ijzeren wil en een onvermoeibare werklust omhoog getild.

Zijn vader was een bediende van de spoorweg, te Denderleeuw. Daar is onze collega dan ook geboren (10 juni 1867). Op school werd hij al ras de *primus perpetuus*. Hij studeerde verder te Leuven, waar hij al zijn diploma's, op één na, met de grootste onderscheiding verwierf. Het waren de volgende : doctor in de wijsbegeerte en letteren (1889); doctor in de rechten (1891); kandidaat notaris (1892); licentiaat in de fiscale en notariële wetenschappen (1894).

Ook onderging hij de weldadige invloed van de grote Luikse hoogleraar, Gérard Galopin.

In een liberale krant uit die tijd lezen we : „Dikwijls verving hij als docent de professors Nyssens of Van den Heuvel te Leuven. Ongetwijfeld zou

hij er hoogleraar geworden zijn, ware hij geen christen democraat geweest. Dit was een onvergeeflijke misdaad voor M. Woeste en zijn vrienden. De jonge advocaat De Pelsmaeker was een der stichters der Christene Volkspartij te Aalst en een der vier kandidaten voor de wetgevende verkiezingen aldaar (1894), toen, naar het heet, de gansche lijst der Volkspartij zou gekozen geweest zijn zonder het uitdraaien der gasbekken te Ninove. De Heer Daens werd eenige weken later in de balloteering gekozen, nadat de Kamer enkel gedeeltelijk den eersten uitslag goedgekeurd en de heeren De Sadeleer en Diericx als gekozenen uitgeroepen had. Daar de heer De Pelsmaeker het meer met zijne vrienden Renkin, Carton, Herman De Baets en andere intellectueelen hield, dan met den heer Adolf Daens, trok hij zich meer en meer uit de strijdende politiek zonder echter

een iota van zijn overtuiging af te staan. Toen zijn oud-professor Van den Heuvel minister van Justitie was geworden, aanvaardde hij van hem eene plaats van hulp-griffier" (lees : referendaris) „aan de handelsrechtbank van Brussel, alwaar hij metterwoon gevestigd was. In dit ambt onderscheidde zich de heer De Pelsmaecker door zijn weergalooze rechtskennissen.

„De vonnissen, die hij als griffier voorbereidt, worden zeer dikwijls als modellen van rechtswetenschap in de vakbladen aangehaald en besproken. De heer De Pelsmaecker houdt zich ook met geschiedenis bezig. Zijne werken worden ook gewaardeerd. Met den archivist der stad Brussel, M. Desmarez, geeft hij tal oorkonden met nota's uit. Daarenboven is de heer De Pelsmaecker steeds een overtuigd Vlaming gebleven. Reeds voor enkele jaren is er spraak geweest van zijne eventueele benoeming aan de hoogeschool van Gent om er een leergang van notariaat of recht te geven. Daar er toch geen liberaal te Gent zal benoemd worden, meenen wij dat de heer De Pelsmaecker in hooge mate de kennissen en voorwaarden bezit om *the right man in the right place* te zijn als opvolger van den heer Claeys."

Zulks is dan ook gebeurd. Op 15 november 1907 werd hij als docent belast met de cursus : strafrecht en strafvordering, in de nederlandse taal.

Reeds op 26 oktober 1909 werd hij tot gewoon hoogleraar bevorderd, met dezelfde leeropdracht, alsmede met het onderwijs (in de franse taal) van een deel van het burgerlijk recht : personen- en zakenrecht (boeken I en II BW). Toen nam hij ontslag als adjunkt-referendaris, doch bleef als advocaat bij het Hof van Beroep te Brussel gevestigd.

Intussen werd hij benoemd tot : lid van de Koninklijke Commissie voor de publicatie der oude wetten en verordeningen van België; lid van de Raad voor Wetgeving; commandeur in de Leopoldsorde; commandeur in de Kroonorde. Zijn studenten wisten zijn onderwijs naar waarde te schatten. Bij zijn heengaan schreven ze dan ook een treffend artikel (in *L'étudiant catholique* van 21 november 1937), waaruit ik citeer :

„Monsieur De Pelsmaecker donnait cours sans éloquence. Il différait non moins de ses collègues dont les cours étaient, pour le fond comme pour la forme, une improvisation, que de ceux qui suivaient servilement un texte. Chacune de ses leçons se sentait longuement préparée et mûrie aux meilleures sources de la doctrine et de la jurisprudence. La forme, elle, en était essentiellement spontanée. S'il est souvent vrai de dire que le jeune docteur en droit, frais émoulu de l'université, a encore tout à apprendre : théorie et pratique, il doit être fait exception — et nous l'affirmons au risque de paraître briser l'encensoir sous le nez de M. De Pelsmaecker — pour les deux premiers livres du Code Civil enseignés par lui." En verder : „Dicté sans en avoir l'air, ce cours présentait une seconde anomalie. Peut-être Monsieur De Pelsmaecker a-t-il, sans rancune, oublié déjà la grosse farce qui lui fut jouée, voici quelque cinq ans, le jour où la presque totalité des étudiants de premier doctorat „brossèrent" avec préméditation une répétition trimestrielle écrite et en vinrent aux mains pour débaucher de force les mancha-balles récalcitrants. Les auteurs de ce coup de tête n'ont pas pardonné aux mancha-

balles. Ils se sont encore moins pardonné à eux-mêmes. Là aussi, ils criaient tout haut leur mépris pour des exercices empruntés aux méthodes de l'enseignement primaire. Dans leur for intérieur, ils les bénissaient, allant jusqu'à regretter que d'autres professeurs ne suivissent pas cet exemple."

Ook dit laatste is intussen geschied. Doch menig collega, die thans „praktische oefeningen" geeft, zal niet meer weten dat de baan daartoe op revolutionaire wijze door een pedagoog vol plichtsbesef werd geopend : door Prosper De Pelsmaecker.

RENÉ DEKKERS.

PUBLIKATIES VAN PROSPER DE PELSMAECKER

- Le concours des deux quotités disponibles en droit civil.*
L'agent de change peut-il se faire la contre-partie de ses clients? 1903.
De la publication du nom de l'associé commanditaire. 1903.
Des associations en participation et des syndicats financiers. 1904, 2e uitgave 1925, 3e uitgave 1934.
De la Réforme des tribunaux de commerce. 1905.
De la vérification des bilans des sociétés anonymes. 1905.
De la pension alimentaire de la femme mariée vis-à-vis de la faillite du mari. 1906.
Des effets de complaisance. 1907.
Du remboursement des actions des sociétés par actions devant le droit de patente. 1907.
De l'exécution en Bourse des actionnaires, en retard de libérer leurs actions. 1909.
De la situation juridique des ouvriers briquetiers, publication parue en français et en flamand. 1898 et 1900.
Des formes d'association à Ypres aux XIIIe et XIVe siècles. 1904.
Du courtage à Ypres aux XIVe et XVe siècles. 1905.
Notice sur les registres des décisions judiciaires d'Ypres au XIVe siècle. 1908.
L'exception de Jeu dans les opérations de bourse et de commerce. 1911.
Les lois commerciales de l'Univers (met medewerking). Édition française par Ch. Lyon-Caen, Carpentier, Daguin et Prudhomme, T. XXVIII.
Medewerker aan de „Revue Pratique des Sociétés", enz.
De l'association en participation. Journal des Sociétés, 1921.
Un prêt avec participation dans les bénéfices est-il une association? Journal des Sociétés, 1925.
De l'augmentation de capital des sociétés anonymes par incorporation des réserves. Revue pratique des sociétés, 1922.
L'incorporation des réserves au capital social et l'unification des diverses catégories d'actions devant la jurisprudence. Annales du notariat et de l'enregistrement, 1926.
Des effets aux Pays-Bas d'une déclaration de faillite prononcée en Belgique. Revue de droit international, 1921.
Les primes d'émission et les lois d'impôts sur les revenus. Annales du notariat et de l'enregistrement, 1928.